

NÁZEV MATERIÁLU	Připomínky Svazu průmyslu a dopravy České republiky ke Koncepti nákladní dopravy pro období 2024 – 2035
Č. J.	107/2023
DATUM ZPRACOVÁNÍ	13. prosince 2023
KONTAKTNÍ OSOBA	Jan Šebesta
TELEFON	225 279 201
E-MAIL	jsebesta@spcr.cz

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) navrhuje opatření na podporu jednotlivých dopravních módů, jakož i kombinované dopravy. Nutné je jasně podpořit pořizování nízkoemisních vozidel i výstavbu a modernizaci železniční infrastruktury.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY K VÝCHODISKŮM A NÁVRHOVÉ ČÁSTI

1. Ke kapitole 1.1.2. (ke kombinované dopravě)

Pokud je revidovaná směrnice o kombinované dopravě „klíčová“, pak navrhované změny ve směrnici nepředstavují dostatečnou motivaci pro silniční dopravce a jejich zákazníky, aby zvažovali využití kombinované dopravy.

Je nutné jednak zjednodušit procesy, včetně určování toho, kdy se jedná o kombinovanou dopravu, jednak i vložit skutečnou motivaci formou podpory pořízení jednotek, snížení poplatků za použití silnic a odstranění „kabotážních“ překážek v místech svozu a rozvozu.

Podpora pořizování dopravních prostředků pro kombinovanou dopravu by neměla být odkládána na nějakou „další fázi“, jak avizuje kapitola 2.3.2.4. Je nutné s ní začít co nejdříve.

SP ČR v rámci pozice k revizi směrnice o kombinované dopravě dále upozorňuje, že 40% cíl snížení negativních externalit není ideální způsob definice kombinované dopravy. Obáváme se, že 40% cíl může být v budoucnu příliš přísný a že vykazování může být příliš administrativně náročné. Podrobnější stanovisko SP ČR k revidované směrnici je dostupné zde –

<https://www.spcr.cz/aktivity/stanoviska/16447-stanovisko-k-navrhu-revidovane-smernice-o-kombinovane-doprave>

Odůvodnění:

Bez podpory na straně nákladů silničních dopravců a tím i zákazníků a bez provozně jednoduchého svozu a rozvozu nemusí dojít k dostatečnému převodu na kombinovanou dopravu.

Tato připomínka je zásadní.

2. Ke kapitole 1.2.4. (k podpoře silniční nákladní dopravy)

V části textu 1.2.4. souvisejícího se silniční dopravou žádáme o zpřesnění, že text hovoří o podpoře silniční nákladní dopravy.

Návrh nového znění:

„Příslušná dobíjecí a vodíková infrastruktura je bezesporu nezbytnou podmínkou pro rozvoj bezemisní a nízkoemisní mobility v nákladní dopravě. Tato podpora však sama o sobě nemůže zajistit, aby se čistá mobilita v tomto sektoru vyvíjela pokud možno podobně jako v jiných státech EU. Jak vyplývá z predikce vývoje v této oblasti v podmínkách ČR, se kterou pracuje aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility, bez přímé i nepřímé podpory nákupu silničních vozidel, bude ČR v rozvoji tohoto segmentu trhu za ostatními státy EU značně zaostávat. V rámci této připravované aktualizace NAP CM ČR se proto uvažuje o podpoře ZEV a LEV a to hned ve dvou rovinách:

1. *přímá podpora – dotace na nákup nových bezemisních bateriových nákladních vozidel,*
2. *nepřímá podpora – ~~možná~~ nižší sazba mýtného pro ZEV.“*

Odůvodnění:

Souhlasíme s tím, že je nutné pomocí snížení samotné pořizovací ceny daného vozidla motivovat české dopravce k pořizování nízkoemisních vozidel v masivnějším měříku. Kromě toho bez podpory je ohrožena samotná existence českých dopravců, pokud podpora ZEV bude realizována v ostatních státech EU, což už se děje. Nedílnou součástí podpory by mělo být i snížení mýtného – jak se v Koncepti správně konstatuje, směrnice umožňuje až o 75 %. To by se mělo v koncepci objevit jako strategický cíl, nejen jako konstatování.

Tato připomínka je zásadní.

3. Ke kapitole 2.2.3. a 2.4.2. (ke gigalinerům)

V části textu 2.2.3. a 2.4.2. žádáme více vyhodnotit roli delších a kapacitnějších silničních vozidel (ekotrucků, gigalinerů). Je třeba se důkladněji zabývat výhodami i nevýhodami jejich případného využití, možnostmi vhodného nasazení i případnou potřebou regulace tohoto nasazení.

Odůvodnění:

Delší soupravy (tzv. gigalinerů) by při využívání pro přepravu věcí, které nejsou typické a vhodné pro přepravu železnicí a pro častou manipulaci, měly být ekologické, jelikož by v těchto případech neohrožovaly převod nákladní dopravy ze silnice na železnici. Nemělo by docházet ani k vyššímu opotřebením komunikací, protože tyto soupravy se provozují v drtivé většině bez zvýšených požadavků na tonáž, jde o objem zboží, ne o hmotnost.

Gigalinerů, i při dodržení stávajících povolených hmotností pro soupravu a nápravy, tedy mohou být rychlou a relativně snadnou cestou ke snížení emisí v silniční dopravě, pokud bude efektivními opatřeními zabráněno případným negativním dopadům.

Tato připomínka je zásadní.

4. Ke kapitole 2.2.4. (k pořizování vozidel)

V části textu 2.2.4. navrhuje upravit text týkající se podpory pořizování vozidel.

Návrh nového znění:

„Výnosy z prodeje emisních povolenek

...

Je proto nutné na základě zpracovaného odůvodnění přidělit část výnosu z prodeje emisních povolenek též resortu doprava, a to zejména:

- *jako příspěvek do Státního fondu dopravní infrastruktury určený k podpoře strategických projektů k podněcování k přechodu na ty způsoby dopravy, které produkují nízké emise uhlíku, a na veřejnou hromadnou dopravu (integrace ČR do Evropského vysokorychlostního železničního systému podle návrhu Nařízení EU o TEN-T a zvyšování kapacity tratí Evropského konvenčního železničního systému potřebné pro převedení nákladní dopravy ze silnic na železnice podle Sdělní COM (2019) 640,*
- *k podpoře provozu bezemisních elektrických ~~kolejových~~ vozidel, která jsou vůči vozidlům se spalovacími motory diskriminována současnou nesymetrií plateb emisních povolenek. V ceně elektrické energie (i pro dopravní prostředky) již jsou zahrnuty emisní povolenky EU ETS, avšak v ceně fosilních uhlovodíkových paliv pro dopravní prostředky (motorová nafta, automobilový benzín) budou emisní povolenky zahrnuty až od roku 2027 v rámci systému EU ETS. K naplnění cílů ČR v oblasti úspor energie a emisí je rozumné tento demotivační moment odstranit vhodnou kompenzací, cílenou ~~zejména~~ do oblasti veřejné dopravy (elektrická železnice a městské dopravní podniky), **ale také dopravy nákladní a osobní.**“*

Odůvodnění:

Dekarbonizaci dopravy nelze zajistit pouze převodem ze silnice na železnici. Vzhledem k podílu silniční nákladní dopravy téměř 80 % (76,6 % za rok 2021) na celkových přepravách je nutné podporovat pořizování ekologických i silničních vozidel ze všech zdrojů, které jsou k dispozici.

Tato připomínka je zásadní.

5. Ke kapitole 2.3.2.1. (k terminálům)

Žádáme upravit text týkající se vzdáleností terminálů kombinované dopravy.

Návrh nového znění:

*„Dalším důležitým předpokladem pro kontinentální přepravy, který přímo souvisí s principem neutrality, je regionální princip. Každý terminál musí mít atrakční obvod, v rámci kterého si nebude konkurovat s jiným terminálem, **který by byl podpořen z veřejných zdrojů.** Vzhledem ke srovnání a rozvozu elektrickými silničními vozidly by měl být tento atrakční obvod o poloměru do **1080 km v případě dnes standardizovaných terminálů kombinované dopravy. Budoucí nová místa pro rychlý modal-shift by měla být budována s ohledem na geograficky nejvýhodnější polohu tak, aby bylo maximálně využito výhod z každého dopravního módu.**“*

Odůvodnění:

Nelze diktovat v jaké vzdálenosti od terminálu kombinované dopravy má vzniknout jiný terminál KD, pokud je to soukromá investice. Pokud je spolufinancovaná z veřejných prostředků, pak je to naopak žádoucí.

Zároveň navrhuje u klasických terminálů kombinované dopravy podpořených veřejnými prostředky zvýšení vzdálenosti.

Tato připomínka je zásadní.

6. Ke kapitole 2.4.3. (k podpoře silniční nákladní dopravy)

Do části 2.4. „Řešení problémů silniční nákladní dopravy“ – 2.4.3. „Alternativní pohony“ je nutno doplnit: **„Byla identifikována 2 klíčová opatření, resp. jejich kombinace, která mohou zajistit postupné pořízování bezemisních (elektrických) vozidel. Snížení provozních nákladů úlevou v mýtném poplatku a přímá dotace na pořízení vozidla.“**

- 1. Vytvoření dotačního programu pro krytí části rozdílu v pořizovací ceně bezemisního elektrického vozidla kategorie N2 nebo N3 vůči ceně konvenčního (dieselového) vozidla. Stanovení procentuálního podílu na rozdílu v ceně (až do výše 80 %), případně stropu ve výši poskytované dotace na 1 vozidlo může být v okamžiku vyhlášení a v dalších výzvách programu upravováno podle vývoje cen, cen energií a dalších vlivů.**
- 2. V rámci novely zákona 13/1997 o pozemních komunikacích je třeba stanovit zmocnění pro Ministerstvo dopravy, aby při nastavování sazeb mýtného formou nařízení vlády byla pro bezemisní vozidla stanovena o 70% nižší cena než pro standardní vozidla. Přijetí novely zákona 13/1997 a následně pak příslušného nařízení vlády 240/2014.“**

Odůvodnění:

Vzhledem k podílu silniční dopravy na celkové přepravě zboží (téměř 80 %) je naprosto nezbytné podpořit silniční dopravce v pořízování nízkoemisních vozidel.

Tato připomínka je zásadní.

7. K nové kapitole 2.5. (k chybějící kapitole železniční dopravy a její podpoře)

Žádáme kvůli vyváženosti s ostatními druhy dopravy **doplnit novou kapitolu věnovanou železniční dopravě.**

Prioritní stavby v navržené kapitole 2.5.2. je potřeba finančně zajistit a ukotvit v čase a toto uvést v desetiletém Plánu železničních staveb. To samé platí pro prioritní elektrizační stavby.

Číslování kapitol je pak třeba upravit tak, aby novou kapitolu s číslem 2.5. následovala vodní doprava 2.6. a další kapitoly.

Znění nové kapitoly:

„2.5. Železniční doprava

Nutnou podmínkou zachování a rozvoje průmyslu v ČR je dekarbonizace dopravy. A to jak z důvodu ochrany klimatu, tak pro odstranění závislosti ČR a EU na importu ropných paliv, tak i z důvodu zvýšení kvality ovzduší ve městech a humanizace měst. Nezbytnou podmínkou k reálné zjistitelnosti energie pro nákladní dopravu při substituci ropných paliv (v současnosti spotřebuje nákladní doprava zhruba polovinu z celkové spotřeby energie uhlovodíkových paliv pro dopravu v ČR v úrovni cca 80 TWh/rok) elektrickou energií je zásadní snížení energetické náročnosti dopravy.

Nástrojem ke snížení energetické náročnosti dopravy, což je základní podmínkou reálnosti dekarbonizace dopravy, je vyšší zapojení železnice do plnění úloh nákladní dopravy.

Skutečnost, že železniční vozidla jsou vodivým spojením s kolejnicí uzemněna, umožňuje napájet elektrické lokomotivy vysokým napětím 25 kV, což je jednoduché (jednostopé trakční vedení), levné (nízké vodivé průřezy), vysoce výkonné, vysoce hospodárné (minimální ztráty) a všeobecně použitelné pro nákladní i osobní dopravu a mezinárodně unifikované (interoperabilita). V současné době (rok 2022) zajišťuje v ČR elektrická vozba 88 % dopravních výkonů nákladní dopravy na tratích SŽ.

Ve srovnání s ostatními druhy pohonu je účinnost elektrické trakce při liniovém elektrickém napájení nejvyšší a nevyžaduje komplikované ukládání energie.

Snížení energetické náročnosti dopravy je základním podmínkou pro reálné uskutečnění její dekarbonizace, a to zejména na straně zdrojů (zajištění dostatku elektrické energie pro náhradu importovaných fosilních paliv, zejména ropných). Cestou k tomu je zvýšení výkonnosti a využitelnosti nákladní železniční dopravy v elektrické trakci.

K tomu nezbytná opatření jsou popsána v následujících kapitolách.

2.5.1. Koordinace investic

Na rozdíl od silniční dopravy, ve které jsou téměř všechny dálnice, silnice i místní komunikace využitelné prakticky veškerými vozidly, je v železniční dopravě situace složitější. Kompatibilita železničních tratí a železničních vozidel není jednoduchým tématem, parametry tratí a vozidel spolu souvisejí. K tomu, aby mohly být investice dopravců do rozvoje parku vozidel koordinovány s investicemi Správy železnic (SŽ) do rozvoje železničních tratí, potřebují dopravci znát reálné investiční plány SŽ.

Ve snaze řešit toto téma doplnilo na návrh SP ČR i HK ČR Ministerstvo dopravy letos v červnu do Dopravní sektorové strategie text:

„Pro ochranu investic státu (Správy železnic) do modernizace železničních tratí, pro ochranu investic dopravců do nákupu vozidel, i pro minimalizaci nákladů z veřejných rozpočtů (státu, krajů, obcí) do objednávky veřejné dopravy je nutností soulad parametrů tratí a vozidel. Kromě tvorby akčních plánů bude proto pro železnici, v souladu s praxí v řadě zemí EU, také v ČR zaveden každoročně postupně doplňovaný závazný Plán železničních staveb na období nejbližších deseti let.“

Nyní je potřeba tento text Dopravní sektorové strategie naplnit. A to vytvořením a zveřejněním desetiletého investičního plánu železnic, a to včetně plánu elektrizace a konverze.

2.5.2. Posílení přetížených tratí

Nákladní železniční doprava v elektrické vozbě má ve srovnání s ostatními druhy přepravy nižší energetickou náročnost. Je proto celospolečensky nežádoucí, že železnice v současnosti není schopna

některé přepravy z kapacitních důvodů v náležitě kvalitě zajistit. Je realitou, že 90 % nákladní dopravy je v ČR soustředěno na pouhých 20 % železničních tratí, které jsou dopravně přetíženy. K posílení jejich kapacity, respektive k jejich odlehčení paralelními trasami jízdy vlaků, což jsou nutná opatření pro rozvoj nákladné železniční dopravy, jsou rozhodující zejména stavby:

- modernizace Plzeň – Domažlice – DE,
- modernizace Nymburk – Mladá Boleslav,
- modernizace Choceň – Velký Osek – Lysá nad Labem,
- modernizace Dřísy – Neratovice – Kralupy,
- modernizace Týniště nad Orlicí – Častolovice – Solnice,
- Libeňský přesmyk,
- VRT Polabí Praha – Poříčany – Světlá nad Sázavou (k odlehčení konvenční sítě),
- VRT Moravská brána Prosenice – Ostrava (k odlehčení konvenční sítě).

Finanční zajištění těchto staveb je prioritní a bude uvedeno v desetiletém Plánu železničních staveb (viz kapitola 2.5.1.).

2.5.3. Rozvoj liniové elektrizace

Do plnění úloh nákladní železniční dopravy je nutno zapojit i další tratě, a to jejich elektrizací. Elektrická vozba je pro nákladní dopravu standardem, přechod nákladních vlaků na neelektrizované tratě je spojen s růstem provozních nákladů i s poklesem výkonnosti a produktivity, proto nákladní doprava z neelektrizovaných železničních tratí prakticky vymizela. Podle statistik SŽ zajišťují elektrizované tratě (34 % délky železniční sítě v ČR) přes 95 % dopravních výkonů a neelektrizované tratě (66 % délky železniční sítě v ČR) zajišťují jen necelých 5 % dopravních výkonů. To je potřeba změnit.

MD připravilo a v listopadu 2023 schválilo programový dokument Koncepte rozvoje elektrické trakce, podle kterého má být v ČR liniově elektrizováno (prakticky výhradně již jednotným systémem 25 kV) dalších 2 500 km železničních tratí.

Finanční zajištění těchto elektrizačních staveb je prioritní a bude uvedeno v desetiletém Plánu železničních staveb (viz kapitola 2.8.1.).

2.5.4. Jednotlivé vozové zásilky

Nákladní železniční doprava funguje ekonomicky nejefektivněji při vozbě ucelených vlaků. To však nesmí vést k tomu, aby nákladní železniční doprava zdegenerovala jen do podoby vozby ucelených nákladních vlaků. Proto je potřeba programově rozvíjet systém jednotlivých vozových zásilek, a to zejména:

- udržováním a rozvojem nakládkových ploch v železničních stanicích,
- technologiemi pro horizontální překládku železnice/silnice,
- podporou pořízení dvouzdrojových (duálních) lokomotivy trolej/diesel, univerzálně použitelných na elektrizovaných i neelektrizovaných tratích,
- využitím motivačních ekonomických nástrojů (výrazná sleva z poplatku za použití dráhy)

2.5.5. Vlečky

Žádoucí je nadále podporovat udržování provozuschopnosti a rozvoj železničních vleček. A to jak jejich revitalizací, tak i vstřícným kroky na návazné železniční síti (například: liniová elektrizace).“

Odůvodnění:

Železniční nákladní dopravu je třeba výrazně rozvíjet, řešit specifické bariéry a také investice, což je třeba v Konceptci nákladní dopravy zohlednit.

Přestože se kapitola 2.3 (Multimodální přístup k nákladní dopravě) zabývá ve velké části železniční nákladní dopravou, priority (potřebu investic, bariéry, směry rozvoje apod.) hodnotí z pohledu multimodální dopravy a nevěnuje se dopodrobna situaci na železnici a jejím potřebám.

Proto je nutné doplnit samostatnou kapitolu věnující se železnici po vzoru ostatních dopravních módů.

Tato připomínka je zásadní.

8. Ke stávající kapitole 2.5. a 3.1.1. (k vodní dopravě)

Žádáme o představení možných řešení úkolu „zajištění přístupových cest pozemní dopravy do přístavů bez dopravních závad“, naplnění „potenciálu vodní nákladní dopravy a možnosti rozvoje“.

Žádáme také o zajištění financování udržitelné vodní dopravy.

Zároveň žádáme v Konceptci nákladní dopravy jasně stanovit, do kdy by měla být samotná Koncepce vodní dopravy vypracována a schválena.

Je třeba více akcentovat udržitelnost páteřních tras pro těžkou a nadměrnou dopravu a řešit neustálé zhoršování a odpojování přístavů (včetně přístavů v TEN-T) od dopravního napojení.

V kapitole by také mělo být vysvětleno, jak bude ČR usilovat o splnění cíle vybudování hlavní sítě TEN-T ve vodní dopravě.

Odůvodnění:

V Konceptci v kapitole 2.5. je stanoveno „Potenciál vodní nákladní dopravy a možnosti dalšího rozvoje je podrobněji řešen v Konceptci vodní dopravy pro období let 2016 – 2023 a současně bude zohledněn v připravované Konceptci vodní dopravy pro nadcházející období.“ a „Důležitým úkolem dopravní politiky na regionální úrovni je zajištění přístupových cest pozemní dopravy do přístavů bez dopravních závad.“.

Protože další KVD má být již od roku 2024 a protože bariéry rozvoje vodní dopravy mají zásadní dopad na další rozvoj nákladní vodní dopravy, měla by samotná Koncepce nákladní dopravy nastínit další řešení a stanovit jasný harmonogram přijetí KVD.

K financování – V kapitole 3.1.1. Programy na podporu udržitelné dopravy je uvedeno „Program na podporu udržitelnosti nákladního lodního parku (aktuálně schválená veřejná podpora rozhodnutím EK na období 2023-2027)“. To ale není pravda, vodní doprava nedostane ani 40 mil. Kč na rok 2023-2024, neexistují programy na alternativní bezemisní plavidla a není řešena podpora nových plavidel, bez které to nepůjde.

Tato připomínka je zásadní.

9. Ke kapitole 3.1.2. (k city logistice)

Jestliže Koncepce nákladní dopravy je plánována do roku 2035, proč už zde nejsou koncepční řešení a návrhy v oblasti city logistiky? Žádáme doplnit.

Odůvodnění:

Vypadá to, že se s vyřešením city logistiky defacto nepočítá, neb v bodě 3.1.2. se praví:

„Vzhledem k tomu, že organizace městské logistiky umožní významným způsobem řešit problémy dopravy ve městech a výrazně tak snižovat externalitu v městské dopravě bude nutné do budoucna navrhnout způsob podpory pro města, která připraví kvalitní projekt pro městskou logistiku.“

Tato připomínka je zásadní.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY K VYHODNOCENÍ A ANALYTICKÉ ČÁSTI

10. Ke kapitole 2.3.1. (k železniční dopravě)

Žádáme doplnit tučně vyznačený text týkající se důvodu omezené kapacity:

„Zcela nedostatečná je rovněž kapacita pro nákladní dopravu v pražském železničním uzlu a v jeho okolí, složitá je rovněž situace v brněnském železničním uzlu, **a to z důvodu výrazně posilující příměstské osobní dopravy, které v případě pražského uzlu a 10 min. taktu zcela vylučuje v denní době nákladní dopravu z průjezdu Prahou, a přitom pro nákladní dopravu jiná alternativní trať není.**“

Tato připomínka je zásadní.

11. Ke kapitole 2.4.5. (k podpoře silniční nákladní dopravy)

V části 2.4. „Hlavní problémy nákladní silniční dopravy“ – 2.4.5. „Alternativní pohony“ je nutno zdůraznit také problém s nedostatkem registrovaných bezemisních nákladních vozidel.

Navrhujeme doplnění nového textu:

„Počet registrovaných bezemisních (dnes jen bateriových elektrických) nákladních vozidel ČR je v současnosti na velmi nízké úrovni (3 nákladní vozidla kategorie N2 a 14 nákladních vozidel kategorie N3). Pokud v tomto směru nedojde v příštích letech ke změně pak se provozovatelům dobíjecích stanic (i přes dotační podporu na jejich výstavbu z OPD) nevyplatí budovat kapacitní dobíjecí infrastrukturu dle požadavků nařízení AFIR a ČR tak bude mít vážný problém požadavky uvedeného nařízení plnit. Je třeba proto vytvořit systém nejen přímých pobídek (podpora samotného pořízení bezemisního nákladního vozidla), ale i pobídek nepřímých.“

Odůvodnění:

Požizovací cena elektrických (do budoucna i vodíkových) nákladních vozidel je v porovnání se standardním dieselovými kamiony na úrovni dvojnásobku až trojnásobku. Bez výrazného snížení nejen samotné pořizovací ceny daného vozidla ale i celkových nákladů vlastnictví nelze dosáhnout toho, aby si čeští dopravci začali tato vozidla v masivnějším měříku pořizovat a byl tak naplněn střední scénář, tj. 6000 vozidel N2 a N3 v provozu v roce 2030. Ten je důležitý i pro celý eko-systém, zejména využití dobíjecích stanic podle nařízení AFIR. Důležité je také to, že mnohé členské státy již podpory pro své dopravce

připravily a připravují. Pokud by čeští dopravci neměli obdobnou podporu, neměli by v mezinárodní konkurenci na společném trhu EU šanci.

Tato připomínka je zásadní.

12. Ke kapitole 3 (ke kombinované dopravě)

Žádáme mezi slabé stránky kombinované dopravy doplnit „Velký odpor proti stavbě terminálu kombinované dopravy v místě uvažovaného vzniku nového terminálu ze strany místních samospráv“.